ואליבא דר' שמעון · אבל לרבנן דאמרו גמל במעי פרה אפילו כשמולד לא צריך קרא להתירו בשחיטה אמו דלא גרע בפנים מבחוץ דאמרי ולהכי נקט ואליבא דר"ש ולרבנן אילטריך לאסור דמות יונה כדאמר לקמן* דרשה אחריתי וליכא למימר דאילטריך לאסור דמות יונה דאמר לקמן* בעינן פרסות וליכא דהא לר"ש אע"ג דלא מייתר ליה קרא להכי משמע לקמן דאסור גמי דמות יונה דפריך דמות יונה תשתרי פי' מכל בבהמה ומשני בעינן פרסות וליכא והדר פריך קלוט במעי פרה ליתסר ומשני פרסה בבהמה תאכלו והך קושיא ליתא אלא לר"ש דלרבנן לא גרע בפנים מבחוץ דאמרי כדפריש"ת אלמא דמות יונה לר"ש אע"ג דליכא קרא ממילא מיתסר כיון דליכא לא פרסה ולא פרסות אע"ג דפרסה ופרסות אילטריך חד למקוש חתך וחד לקלוט ה"ה דלרבנן לא צריך קרא לאסור דמות יונה אלא לשום דרשה אילטריך ומ"מ הך ברייתא דפרסה החזיר אכול לא אתיא אלא כר"ש: **אמר** ר' יוחנן הכל היו בכלל ובשר בשדה כו' · תימה דלר' יוחנן תקשה ליה ברייתא דהחזיר פרסה דתרי קראי קא סיב וע"כ מוקמינן חד למקוש [חתך] וחד לאכר ור' יוחנן נפקא ליה מקרא אחרינא וי"ל דפריך ליה שפיר טפי מאידך ברייתא: **הכל** היו בכלל ובשר בשדה כו' · לאסור כל מה שיולא חוץ לחמילה כגרפה דאין לה היתר כדאמר בסמוך ולמאי דמסיק הא כל מילי כיון דהדור שרי מיתוקמא הא דקרי ליה טרפה למלתא אחריתי: **יכול** אף זה כן ת"ל כו' · וא"ת וקרא דחטאת דכתיב פנימה הא שלא יצתה חוץ לחמילתה הא יצתה בת שריפה היא ל"ל אקרא דבשר בשדה נפקא ליה ל"ל דגם למילף ממעשר שני וכדברים דשרו דהוקשו בקרא דלא תוכל לאכול בשעריך כדדרשי' בפ"ק דמכות (דף ז.) ובדבותיך זו תודה ושלמים ובכורות זה בכור בקרך ולאנך זה חטאת ואשם ונדריך זה עולה: **אבל** יצאו חוץ לחמילתן וחזרו מותרין · וא"ת דלמא הכי קאמר בשעריך הוא דלא תיכול אלא שלא יכולים לאוכלן שלא בכנסו מעולם אבל לא לאחר שיכנסו ויצאו וי"ל דבאלו הן הלוקין (מכות יט:) משמע בהדיא דאייר בכנסו ויצאו דליף התם דאין לוקין עליהם עד שיצאו פני הבית: **דרציא** ידו ותחבה וחזר והוציא ותחבה עד שהשלימו לרובו מהו · וא"ת מתני' היא בפרק המפלת (נדה כח:) יצא מחוסך או מסורס עד שיצא רובו וי"ל דודאי אמר טמאה לידה ברוב ולדה אבל לא אמרינן מהתם דמיעוטו שבפנים הרי הוא כיצוד: וחבני

*הבשר מגע גבלה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים *מגע טרפה שחוטה קתני מידא רישא הוציא עובר את ידו והחזירה ואחר כך שחט את אמו מותר באכילה מאי לאו אאבר לא אעובר אי אעובר אימא סיפא שחט את אמו ואחר כך החזירו אסור באכילה ואי עובר אמאי אסור כדאמר רב נחמן בר יצחק לא נצרכה אלא למקום חתך הכא נמי לא נצרכה אלא למקום חתך אינו והא כי אתא אבימי מבי חוזאי אתא ואייתי מתניתא בידיה פרסה החזיר אכול פרסות החזיר אכול מאי לאו החזיר פרסה אכול פרסה לא החזיר פרסה אכול עובר אי עובר מאי איריא החזיר אפילו לא החזיר נמי *אמר רב נחמן בר יצחק *לא נצרכה אלא למקום חתך והא תרי קראי קא נסיב לה מאי לאו חד לאבר וחד למקום חתך לא חד למקום חתך וחד לקלוט במעי פרה ואליבא דרבי שמעון דאמר רבי שמעון קלוט בן פרה אסור ה"מ היכא דיצא לאויר העולם אבל במעי אמו שרי עולא אמר רבי יוחנן ואבר עצמו מותר אמר ליה רב יהודה לעולא והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו אבר עצמו אסור אמר ליה *מאן יהיב לן מעפרא דרב ושמואל ומלינן עייניין אלא הכי אמר רבי יוחנן הכל היו בכלל °בשר בשדה טרפה לא תאכלו כשפרט לך הכתוב גבי ²חטאת שיצתה חוץ למחיצתה וחזרה אסור חטאת הוא דפרט רחמנא בה אבל כל מילי כיון דהדור שרי מיתיבי בשר בשדה טרפה לא תאכלו מה תלמוד לומר לפי שמצינו במעשר שני ובכורים שאף על פי שיצאו חוץ למחיצתן וחזרו מותרין יכול אף זה כן תלמוד לומר טרפה מאי *תלמודא אמר רבה כטרפה מה טרפה כיון שנטרפה שוב אין לה היתר א] אף בשר כיון שיצא חוץ למחיצתו שוב אין לו היתר תיובתא דעולא תיובתא אמר מר לפי שמצינו במעשר שני ובכורים היכן מצינו דכתיב °לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך וגו' בשעריך הוא דלא תיכול ³אבל יצאו חוץ למחיצתן וחזרו מותרין במערבא מתנו הכי רב אמר יש לידה לאברים ורבי יוחנן אמר ⁴אין לידה לאברים מאי בינייהו איכא בינייהו למיסר מיעוט אבר שבפנים איבעיא להו לדברי האומר אין לידה לאברים הוציא העובר את ידו והחזירה וחזר והוציא את ידו והחזירה עד שהשלימו לרובו מהו מי אמרינן הא נפק ליה רובא או דלמא כיון דהדר הדר אם תמצי לומר ⁵כיון דהדר הדר הוציא עובר את ידו ותחבה וחזר והוציא את ידו ותחבה עד שהשלימו לרובו מהו מי אמרינן ⁶הא נפיק ליה רובא או דלמא רובא בבת אחת בעינן תא שמע זה

כבשר · כל העובר והבהמה נגעו באבר טמאין: **מגע טריפה שחוטה** · שאבר היולא עדיין הוא מחובר בבשרו שחיטה אע"פ שאין שחיטה מתירתה בחלבה מטהרתה מידי עבילה כטרפה שבחיטתה מטהרתה וטעמייהו מפרש במתני' ולקמן (דף עג·) מפרש בפירקין בטרפה שחוטה מאי מגע שייך למימר בה ומפרש שטרפה שחוטה מטמאתה את המוקדשים מדרבנן: **פרסה החזיר אכול פרסות החזיר אכול** לקרא קאי דכתיב (דברים יד) כל בהמה מפרסת פרסה ומוסעת שסע שתי פרסות מעלת גרה וגו' ומהאי קרא נפקא לן לקמן (דף עמ·) דעובר ניתר בשחיטת האם ודריש בהמה דריש לאבהמה דסיפא ומשמע בהמה שבבהמה תאכלו ופרסה ופרסות כתיבי בה להכי אתו לומר לך פעמים שאתה אוכל כל אבריו ופעמים שאין אתה אוכל אלא מקצתן פרסה החזיר הוצא שתי ידיו והחזיר האחת אכול אותה החזיר שתיהם אכול שתיהן: **למקוש חתך** יוהכי קאמר החזיר פרסה אכול מקוש חתך שלא החזיר פרסות אכול מקוש חתך של שניהם: **ופא תרי קראי נסיב לה** · פרסות ופרסה ואי למקוש חתך מדאשמועינן בחדא דאם החזירו אכול ואם לאו לא תאכל ה"ה לתרי: **חד למקוש חתך** · פרסות החזיר למישרי מקוש חתך בחזרה וחד למישרי עובר שפרסותיו קלוטות כגמל ומאלא במעי פרה ואליבא דרבי שמעון אילטריך דקאסר קלוט בן טהורה בבכורות (דף ז:) גמל גמל שמי פעמים אחד גמל שעולה מן הגמלה ואחד גמל שעולה מן הפרה ואשמועינן הכא דאם ממלא בחוכה מודה דשרי דהכי קאמר עובר שאין לה אלא פרסה שאין פרסותיו סדוקות אכול והחזיר דרישא לאו דוקא: שולא פליג אדרב יהודה: **הכל היו** · כל האמר בו מחילה כגון עובר לשחיטה ובשר קדשי קדשים שנתנה להם תורת מחילות עורה בקדשים קלים שחומת ירושלים מחילה להם כולן היו בכלל איסור זה דמחילה בשר בשדה הרי הוא כטרפה ובא הכתוב ופרט לך בחטאת שאין חוזרה מועלת בה דכתיב (ויקרא י) בשעיר חטאת דלאלם חדש שנטרפו אהרן ובניו וקלף עליהם משה מדוע לא אכלתם את החטאת הן לא הובא את דמה אל הקדש שתפסל בכך דכתיב (שם ו) וכל חטאת אשר יובא מדמה וגו' ופעמים היתה שלא יצתה ממחילתה הא יצתה בת שריפה היא ולא אמרינן ליהדרה ולא הוקרב לפרוש בה דמהיכא תיתי לן דתשתרי מכלל טרפה לא תאכלו משום חזרה להכי פרט בה למימר דהאי היא דלא מהניא בה חזרה אבל כל שאר היולאים שחזרו תותרו: **מאי מ"ל** · אטרפה קאי למה קראו טרפה ומה למדנו בכך הוה ליה למיכתב בשר בשדה לא תאכלו: **לפי שמצינו** · לקמן מפרש היכן מצינו: **מעשר שני ובכורים** שנכנסו לירושלים וילאו וחזרו מותרין: **אף זה כן** · עובר: **כטרפה מאמו הכי** · לפלוגתייהו דרב ור' יוחנן: **יש לידה לאברים** · אבר שיולא הרי האבר כיולד דמו לא מהניא ליה חזרה: **אין לידה** · ומהניא ליה חזרה: **מאי בינייהו** · בין לישנא דמערבא לישנא קמא: **למיסר מיעוט אבר** · אם יצא רובו ונשאר מיעוטו לישנא בתרא דנקט לשון לידה הוי יולד ומיתסר כוליה ולישנא קמא לא נאסר אלא היולא: **לדברי האומר אין לידה לאברים שוליא ידו וחזר והוליא ידו** · האחרת והחזירה וחזר והחזירה עד שהשלים לרובו של עובר מי הוי כיולד דהא נפקא רוביה לו דלמא כיון דאין לידה לאברים הויא חזרה דידיה חזרה וכי נפיק אידך כבר הדר ליה קמא ואין כאן יציאת רוב דאי לאמלן דאמר אין לידה לא מהניא להו חזרה: **ואם תימא לומר כיון דהדר הדר סוליאה ותחבה כו' לו דלמא רובא בבת אחת בעינן** · ואפילו למאן דאמר אין לידה איכא למיבעי להא:

זה

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פ"ג מהלכות אבות הטומאה הל' ט: ח ב מיי' פי"ח מהלכות מעשה הקרבנות הל' ו: [סמ"ג:]

[לקמן עב.]

ט ג מיי' פ"ב מהלכות מעשר שני הלכה ט:

י ד מיי' פ"ט מהלכות מאכלות אסורות הל' י סמג לאוין קלו טושע"ע י"ד סי' יד סעיף ב:

יא ה ו מיי' במ"מ פ"ט שם הלכה י וכל"מ ומשנה למלך שם טושע"ע שם סעיף ד:

[לקמן עט.]

[נ"ב קטת: ע"ז נב:]

[ע"ל דס"ל]

[ע"ל בפ"ג דף יז.]

בס"י מיתיס תלמוד לומר

הגהות מהר"ב רגשבורג

א] גם' אף בשר כיון ג"כ עי' זבחים פב ע"ב תוס' ד"ה כיון וכו' ע"ש ודו"ק: ב] תוס' ד"ה יכול וכו' וי"ל דס"ד למילף כו' כ"ל:

גליון הש"ס

גמ' אמר רב נחמן בר יצחק לא נצרכה אלא למקום חתך. עיתוס דף יח ע"א:

רבינו גרשום

רחב"א מגע טרפה שחוטה. כלומר שהרי שחט את אמו ומרפה שחוטה אין מטמאת אלא במוקדשין: פרסה החזיר אכול. כלומר הוציא עובר פרסת והחזיר אכול: פרסות החזיר אכול. כלומר הוציא שתי פרסות והחזיר אכול דבתיב כל מפרסת פרסה ושוסעת

שסע שתי פרסות משסע בין פרסה ובין פרסות הוציא והחזיר אכול ומנין לרבות אכילה לפרסה זאת החיה אשר תאכלו וגו' כל מפרסת פרסה ומנין לרבות אכילה לפרסות דכתב ושוסעת שסע שתי פרסות וגו' אותה תאכלו: הוא תרי קראי קא נסיב לה כלומר פרסה וכלומר דאם קלוט במעי פרה שאין לו אלא פרסה שאינה סדוקה אוכל וקלוט במעי פרה לא אמרינן לענין הוציא ידו אלא להתירו במעי אמו. הכל היו בכלל ובשר בשדה טרפה לא תאכלו דכיון דיצא בשר חוץ למחיצתו אסור כשפרט לך כו': בשעריך הוא דלא תוכל לאוכלו אבל היו בירושלים ביצאו וחזרו מותרין: רב אמר יש לידה לאיברין. כלומר לידת איברין לידה חשובה ואבר היוצא אסור וז' יוחנן אמר אין לידה לאיברין ולאו חשוב יוצא לפיכך אבר עצמו מותר מאי בינייהו למיסר מיעוט אבר כלומר בין האי לישנא דאמרינן לעיל רב אמר אבר עצמו אסור ולהאי לישנא דאמרינן יש לידה לאברין איכא בינייהו למיסר מיעוט אבר שלא יצא אלא רוב אבר ומיעוט נשתייר בפנים להך לישנא דאמרת אבר עצמו מאי דיצא אסור ושבפנים מותר להך לישנא דאמרת יש לידה לאיברין כיון דיצא רובו ככולו ואפילו מיעוט שבפנים אסור · לדברי האומר אין לידה לאברין. כלומר לאו חשוב יוצא: הוציא עובר את ידו והחזירו. כלומר עד שהשלימו לרובו דעובר: ת"ש דתנן

זה

עין משפט נר מצוה

זס סכלל· משמעו היא: **דבר שאינו גופה**· אלא מן העובר ומגלא בהוכיח מוכר: **לאתויי מאי**· לי מוחך מן העובר מגא ליה אלא לאו לאתויי כה"ג דכשאר מיטנו העובר בפיס וכוכו ילא מחוחך: **נאתויי קלוט**· אפי' הכמגלא אלא בחמני פרה: **סוגיא עובר**· אל אלמיס את ידו בשעת שחיטה אמו בעוזרה: **מסו**· תורה אור

ותבעי לך קדשים קלים בירושלים· רב חגגיא הוה מבעני ליה בעוזרה משום דחשיבה המילה יותר אפי' לענין שחיטת קדשים קלים ומיהו בעולה כולו בעוזרה לא קא מיבעי ליה דפשיטא דטעון שחיטה: **דאתא** אבן פקועה לכחר אבר: **אי** דלמא תרי איסורי אמרינן· ולא דוקא תרי (ג) איסורי אמרינן דאיכא כמי איסור גיד הנשה: **תלתא** לא אמרינן· תימה מאי קמיבעיא ליה והא קי"ל (נעיל דף מח.) דזה וזה גורם מותר: **אלמא** מ"ר יוחנן השוחטו בהמה ומצא בה דמות יונה אסור בתחילה בעינן פרסות ויבא דוקא נקבו דמות יונה שהוא אסור גם כשיצא לאויר העולם לפי שאינו מתקיים אבל מצא בה בהמה גמורה שרצוי להיות מותר וכגליה רגלי יונה לו שאין לה רגלים כלל מותרת דלא ממעטו ר' יוחנן מידי שרצוי להיות מותר כשיצא לאויר העולם דהשיל חשיב כמפרים פרסה להיות ניתר בשחיטת אמו כמו שחשוב כמפרים פרסה כשיצא לאויר העולם דלא על חנם תפס ר' יוחנן דמות יונה ולא נקבו עובר שרגליו דמות יונה לו עובר שאין לו רגלים וכי פריך קלוט בעני אמו ליסתר אליבא דרבי שמעון דוקא פריך דאסר ליה כשיצא לאויר העולם כדפרישית לעיל:

תמכר

עי' מכר"ם מ"ש כאן בדברי רש"י

הגהות הב"ח

(ה) גמ' דתנן מוסג בשלוא כגי"ל ותיבות גיד הנשה נמחק: (ב) תוס' ד"ה ג"ר וכו' ולא דוקא תרי דאיכא נמ כגי"ל ותיבות איסורי אמרינן נמחק:

נעיל נב:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א) גמ' אי לר' יהודה איסור ונא מיכא איסור וכו' ל"ב כ"ל מרוייהו ליתנהו דליכא איסור אלא לר"י אבל איסור דס מיכא וכדתנן נקמן דף ע"ד ע"ל קוקינו ומוגיא אם דמו ויעוש"ם בגמרא א"ר כדאמרן וזה שדקדק רש"י נד"ה ואי כר' יהודה וכו' איסור אלא ליכא עכ"ל ודוק ורלא רש"י לפרש אליבא דהלכתא כר' יוחנן שם ע"ד ע"ב דלף המתיר בחלבו אוסר בדמו:

[נ"ל דתניא]

רבינו גרשום

זה הכלל דבר שנופר אסור כלומר בתחלה תנן הוחך מן העובר שבמעיה מותר באכילה כל האבר והעובר למה לי למיתני שאינה נופה מותר לאו לאייתויי כי האי גוונא דכה"ג [ריצא מהוחך] וקתני מותר: ותיבעי לך קדשים קלים בירושלים כלומר פרה של שלמים שמקשה לילד שהוציא עובר את ידו אם האבר מותר אם לאו: מי מצטרף סימן שני לסימן ראשון ודמי כמי שהוציא לאחר שחיטה שחיטת אמו בהילה לרבנן דרחוינן במתניתין לא יועיל לו להתרה מידי נבלה ביצא: מהו לחוש לזרעו. כלומר הוציא עובר את ידו והחזיר ושרטט אמו דאמרינן אבר עצמו אסור והצ"ל אוהו חי והעלד בהמה אחרת מהו לחוש לזרעו דכמה שאברו אסור משום יוצא כך אברו של זרעו יהא אסור אם הימין הימין ואם השמאל השמאל: דאמר רב משרשיא לדברי האומר הוחשין לזרע האב כו' הנניה הוא דסבירא ליה דהוחשין לזרע האב בפרק אחרון ואת אמר בנו: בן פקועה אבא על הבהמה. כלומר דבן פקועה ניתר בשחיטת אמו אפי' גדול ומסמנין שלו קנה וגרגרת אין חשובין סימנין אלא כבשר הן חשובין ולד שלו מצד אמו צריך שחיטה דאמו בהמה מעליתא היא והוא אין לו סימנין לשחוט לפיכך אין לו תקנה לולד: לא צריכא דאזל אבן פקועה דכוותיה כלומר והעלד ולד דהוא דאין צריך שחיטה לא מצד האם ולא מצד האב: מאי אבר אבר מולדי. כלומר מי אמרינן אותו אבר שיצא אין מולד אלא אבר דכוותיה אם ימין ימין אם שמאל שמאל ואתיך ושרי ליה מן ולד שהולד אי לאמה מיבלבל זרעיה ואסור כולה דאותו אבר פשים איסוריה בכל הגוף: בהמה בעלמא לאו מכח בשר ודם קאתי. כלומר מה בהמות שבעולם אינם באות אלא מכח איסורא שיש לאב של ולד חלב ודם ובא מכח חלב ודם ואעפ"כ שרי הולד הבא מכח אע"ג דמכח יוצא קאתי שרי הולד אי דילמא תרי איסורי אמרינן כלומר מכח חלב ודם שרינן אבל חלב ודם ויוצא לא שרינן: דלמאן אי לר' מאיר איסור חלב ודם כו' כלומר דהוא משרי בן פקועה כילוד [הא ס"ל] מצא בה בן פ' הי מעון שחיטה ולדבריו אסור חלב ודם איכא כשאר בהמות איסור יוצא ליכא דאע"ג דהרציא ידו לא הויישינן דלא חשוב יוצא מחמיצתו: אי לר' יהודה איסור יוצא איכא כלומר לר' יהודה דאמר עובר ירך אמו ושחיטת אמו מטהרתו מחיצת עובר אמו הוא לדבריו

זס סכלל· משמעו היא: **דבר שאינו גופה**· אלא מן העובר ומגלא בהוכיח מוכר: **לאתויי מאי**· לי מוחך מן העובר מגא ליה אלא לאו לאתויי כה"ג דכשאר מיטנו העובר בפיס וכוכו ילא מחוחך: **נאתויי קלוט**· אפי' הכמגלא אלא בחמני פרה: **סוגיא עובר**· אל אלמיס את ידו בשעת שחיטה אמו בעוזרה: **מסו**· תורה אור

להיות לו חומת העוזרה מחילה להתירו בשחיטה אלס: **ותבעי לך קדשים קלים בירושלים** *כגון עובר שלמים שהוציא את ידו בירושלים והחזירה והכניסה לעזרה ושחטה ותבעי לך מליבה דמ"ד יש לילה לאבריס ולא מהניא חזרה מי מהניא ליה חומה דלא ליטול בשר בשדה דהא חומת העיר הויא מחילה לקדשים קלים וליכא לאוקמא בשוחט שלמים בירושלים והוציא העובר את ידו לחוץ דא"כ אף הבהמה אסורה משום שוחט קדשים בחוץ: **אמו חוא**· ולא חומה: **מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני**· גרסינן והכי מיבעי ליה סימן ראשון כשנשחטה בעוד אבר זה בתוכה היה בא להתיר אף בתחילה ומשילא אין מחיכת סימן שני בא על אבר זה אלא לטהרו מידי נבלה כדאמרן לעיל וחכ"ל מגע טרפה שחוטה מי מצטרף סימן ראשון שבא לו לטהר ולהתיר עם זה שאינו בא אלא לטהר להוציאו מידה לטהר הוחיל ושניסה שוין בכך: **או דלמא**· כיון דיש חילוק ביניסה לא מצטרף ראשון שהוא נשחט לשני דבריס עם השני שאינו אלא לטהרו מידי נבלה ואין כאן שחיטה אלמה לטהרו: **אם מצטרף סימן ראשון לשני להתיר באכילה**· כל העובר והבהמה ולא אמרינן שחיטה חלוקה היא ואין שחיטה לא בזו ולא בזו לא חוציל לאבר לטהרו מידי נבלה: **מהו לחוש לזרעו**· של עובר זה שהוציא ידו ונכתבה אמו והוליאוהו חי וגדל ובא על הבהמה והוליד מהו שיאסר אבר כיוצא בו הנולד ממנו: **אפי' בן פקועה דעלמא**· שלא הוציא את ידו וגדל והוליד נמי אסור כל הולד: **דאמר רב משרשיא לדברי האומר הוחשין לזרע האב**· חכנינא הוא באותו ואת בנו (נקמן עח): **אין לו תקנה**· שמלד אביו אין טעון שחיטה כדתנן במתני' (שם דף עד.) וחכ"ל שחיטת אמו מטהרתו ומלד אמו טעון שחיטה וסימנין אינן סימנין דהא פלגיה כשחוטין דמו ולא נמי ה"ל בר סימן ל' ובהמה לריכה רוב סיס: **אבן פקועה דכוותיה**· דאין [הולד] טעון שחיטה אלא משוסחד אבר והוא אבר לא מיסתבי בשחיטה דלאו שחיטה היא [ותתך ליה הא אבר ושרי]: **מבלבל** זרעיס· ומיתסר כל הולד משום אותו אבר ואליבא דחכמים קבעי לה: **לאו מלא חלב ודם**· של אבנה קאתי שאף החלב והדם הולידו: **תרי איסורי אמרינן**· דשרי אבל חלב ודם ויוצא לא: **ולמאן**· דאמר איסור חלב נוהג בשליל כדלקמן איסור חלב ודם איכא **יוצא ליכא**· דהא לר"מ אפי' מה שבפיס טעון שחיטה כדקתני מתניתין (שם) ומצא בה בן חטעה חי טעון שחיטה הלכך ה"ל כשאר בהמה: **ולי כר' יסודה**· כר פלוגתיה דאמר אין טעון שחיטה מה שבפיס ואיכא איסור יוצא שאין לו היתר איסור חלב ליכא: **נוסג בשליל**· גיד הנשה וחלבו של שליל אסור: **אלא**· הא לא קמיבעיא ליה דכל מכח לא אמרינן דאיסור משום שבא מכח איסור: **אם מלבו**· אם נקבה היא וילדה והרי היא חולבת חלבה מהו באכילה והיינו לזרעו דקאמר שאין החלב בא עד אחלב: **בהמה בבהמה**· שדיא בהמה דרשא אבהמה דסיפא ודלוס סכי בהמה הנמלאת בבהמה תאכלו: **אלא מעתה**· הואיל וטליל קרוי בהמה: **ימירו**· אם הבית בהמה טוען אלל בהמת קדשים מעוברת ואמר הרי זו תמורת עובר של זו תהא תמורה דהא גבי תמורה בהמה כתיב (ויקרא כז) ואם המר ימיר בהמה בבהמה: **אין ממירין**· כלומר אם המיר אין מומר דכל ממירין לתמורה דיעבד הוא כדאמרן בשמעתא קמייתא דפרקא קמא (נעיל ב·): **אלא אבר בעובר**· אבר בהמת חולין זו תמורה תחת עובר בהמת קדשים זו: **ולא עובר באבר**· עובר בהמת חולין זו תמורה כרגלה של בהמת קדשים זו: **אלא**· אלאו מבהמה מיקרו: **אלא מבהמה**· אלא מכל נפקא והכי דרים כל מפרסת פרסה בבהמה תאכלו כלומר כל אבר תמלא בבהמה לאוכ: **לוקה מלכלו כשיש שלמה**· לאוכל כל הנמלא בתוכה אבל כשיש אבר שהנמלא בתוכה מגופה הוא שנאסר ממנה לא תאכל הנמלא: **אלא מעתה**· דדרשת כל בבהמה בעינא

ותבעי לך קדשים קלים בירושלים· רב חגגיא הוה מבעני ליה בעוזרה משום דחשיבה המילה יותר אפי' לענין שחיטת קדשים קלים ומיהו בעולה כולו בעוזרה לא קא מיבעי ליה דפשיטא דטעון שחיטה: **דאתא** אבן פקועה לכחר אבר: **אי** דלמא תרי איסורי אמרינן· ולא דוקא תרי (ג) איסורי אמרינן דאיכא כמי איסור גיד הנשה: **תלתא** לא אמרינן· תימה מאי קמיבעיא ליה והא קי"ל (נעיל דף מח.) דזה וזה גורם מותר: **אלמא** מ"ר יוחנן השוחטו בהמה ומצא בה דמות יונה אסור בתחילה בעינן פרסות ויבא דוקא נקבו דמות יונה אסור גם כשיצא לאויר העולם לפי שאינו מתקיים אבל מצא בה בהמה גמורה שרצוי להיות מותר וכגליה רגלי יונה לו שאין לה רגלים כלל מותרת דלא ממעטו ר' יוחנן מידי שרצוי להיות מותר כשיצא לאויר העולם דהשיל חשיב כמפרים פרסה להיות ניתר בשחיטת אמו כמו שחשוב כמפרים פרסה כשיצא לאויר העולם דלא על חנם תפס ר' יוחנן דמות יונה ולא נקבו עובר שרגליו דמות יונה לו עובר שאין לו רגלים וכי פריך קלוט בעני אמו ליסתר אליבא דרבי שמעון דוקא פריך דאסר ליה כשיצא לאויר העולם כדפרישית לעיל:

תמכר

(חולין פט.) [תוספתא פ"ז לקמן עד: לכ:]

תמורה י.

מס נ:

בעינא

יא א מיי' פ"ב מהלכות מאכלות אסורות הל' נ:

יב ב מיי' פ"ס מהלכות מאכלות אסורות הל' יב סמג לאוין קלו טוש"ע י"ד סי' יד סעיף ה:

יג ג מיי' פ"ס מהלכות תמורה הלכה מח:

יד ד מיי' פ"א מהלכות מאכלות אסורות הל' ז סמג לאוין קלב טוש"ע י"ד סי' יג סעיף כב

רבינו גרשום

איסור יוצא איכא איסור חלב ליכא דאלבו אין חשוב חלב דאינו חשוב בהמה (על הכל) [כלל]: והכי קא מיבעיא ליה מהו לגמוע את חלבו כלומר מה רבעא מהו לחוש לזרעו לא בעי לענין ולד שיוצא ממנו אלא כי קא מבעיא ליה מהו לגמוע חלבו דאלב חשוב לזרעו

חלב דעלמא לאו מכח אבר מן החי ושרי האי נמי לא שנית אי דילמא התם אית ליה תקנתא לאיסורא בשחיטה דאבר מן החי לכי שחוט ליה דוי מותר: הכא לית ליה תקנתא לאיסורא בשחיטה דאיסור יוצא לית ליה תקנתא בשחיטה: חותך מן העובר שבמעיה מותר באכילה. כלומר העובר מותר ומה שנתחך ממנו מנא לן דכתיב כל בהמה מפרסת פרסה כלומר בבהמה לרבות את הולד ומה שנתחך ממנו ולמה אנו דורשין בהמה בבהמה שאנו דורשין תחלה וסוף וכל בהמה מעלת נרה בבהמה וזהו שאמרנו בהמה בבהמה: אלא מעתה ימירו בו כלומר השתא דקרית לזו בהמה האבר ועובר שנתחך ממנו ימירו בו דכתיב אם המר ימיר בהמה בבהמה אלמה תנן אין ממירין לא אברין בבהמת קדשים בעוברין דחולין ולא עוברין דקדשים באברין דבהמת חולין ולא אברין ועוברין בשלמים ולא שלמים באברין ועוברין. כלומר אם היתה בהמת קדשים מעוברת ונתחך מן העובר שבמעיה ורצה להמיר אותו עובר המר האבר שנתחך ממנו בשליסן עוברין דחולין אין יכול להמיר ולא עוברין שלימים דקדשים בעובר המר ובמה שנתחך ממנו לפי שאין חשוב בהמה על הכל: אלא אמר קרא כל בבהמה לרבות את הולד. כלומר לא תימא בהמה בבהמה דאינו חשוב בהמה האבר ועובר אלא אימא כל בבהמה לרבות את הולד והכי קא דרשינן לא בבהמה תאכלו: אי הכי אפי' חותך מן המחולל. כלומר אפי' חותך מן המחולל ומן הכליות של בהמה ס) הוא ובהמה מותר באכילה אלמה תנן מן המחולל ומן הכליות אסור באכילה כלומר בבהמה ס) והמחולל והכליות הכל אסור באכילה: אלא מעתה השוחט את הבהמה ומצא בה דמות יונה תישתרי. השתא דאמרת כל בבהמה תאכלו מצא בה דמות יונה תישתרי:

קלוט

ס) נראה דנ"ל כל בהמה עלמה תהא מותר בתחילה. ב) אינו מובן דאם נסבור דגם הבהמה אסורה משום עובדה דהוי כעיקר מלי מקשה כאן א"ה אפילו מותר וכו' הא כלאים אסור משום עובדה וצ"ע.

תמכר לגרכי עולות · לא דמי לבהמה של ב' שותפים והקדיש חציה וחזר ולקחה והקדיש חציה דתמרינן בפ"ק דקדושין (דף ז') דקדושה ואינה קריבה דחזיה דמעיקרא דהתם לא הוה בידו להקדישה כולה מתחלה אבל הכא כשהקדיש רגלה היה יכול להקדישה כולה: **יצא** רובו הרי זה יקבר · אע"ג דתנן בפרק כל פסולי המוקדשין (נכורות דף לב:) דב"ה מתירין למעות עובד כוכבים על הבכור הכא מודו דאסור למכור לעובד כוכבים דהא מוקמינן לה התם כר"ע ומשמעינן ליה לר"ע בפרק טבול יום (זבחים דף קג:) דאמר מדבריו למדנו שהשותפו את הבכור ונמלא טרפה שיאותו הכהנים בעורו משמע דבשר אסור בהנאה והייט טעמא דהיכא דשרי ליסרמאל הוא דאיתקש לגבי ואיל ושרי אפי' לעובדי כוכבים*:

רב הונא אמר קדוש קסבר למפרע הוא קדוש· הא דאמר רב יהודה בפ' כל פסולי המוקדשין (נכורות לח.) דמותר להטיל מום בבכור קודם שיצא לאויר העולם ומפרש גדיא בחזיה אימרא בשיפוותיה אבל אינרא בחזיה לא דחיישינן כי חזי ליה לחזיה שמא יצא רוב הראש וחזר אבל בגדי אין לחוש דמתוך דחזיו גדולות דרכו לצאת במיעוטו הראש והיינו דלא כרב הונא דלדידיה כיון דלמפרע קדוש אפי' לא יצא רוב הראש אסור להטיל בו מום דכשיצא אח"כ הרוב איגלאי מילתא למפרע דקדוש הוה כדאמרי' הכא גבי מכירה ומיהו איכא לאוקמי התם דרב יהודה אליבא דרב הונא ומכי חזי לחזיו דגדיא בפנים שרי להטיל בו מום דאכתי לא יצא כלל אבל אימרא איכא למיחש מכי חזי לחזיה בפנים שכבר יצא רוב הראש וחזר וסוגיא דרים כילד מעברימין (תמורה דף כד:) דמוקי דרב יהודה בזמן הזה דלא חזי להקרבה ופריך מאי לאימרא ומשני מהו דתימא נגזור אטו דלמא נפיק רוב הראש הויא סוגיא דלא כרב הונא דלרב הונא במיעוטו ראשו נמי איכא איסור וכן הא דא"ל *רב עמרם לרב ששת אמר על הבכור עם יציאת רובו והא עולה עולה הוא או בכור הוי ההיא נמי דלא כרב הונא דמשמע דפשיטא ליה דקודש יציאת רובו יכול להפקיע ממנו קדושת בכור אם לא נחלק בין מכירה לעובד כוכבים להנך: מאי

[נעי' הוס' נכורות לב: ד"ה פסק מתני']

תמורה יח: ערכין ה:

שיטה מקובצת

מ) פעמא דנפשיה קאמר' נ"ב עי' תוס' תמורה דף י"א:

[שם כה:]

גליון הש"ס

גמ' טעמיה דנפשיה קאמר · וכה"ג פנהדרין דף סד ע"ב ע"ש ברש"י ד"ה והלא כבר:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' דתנן וכו' אף בשאמר רגלו' כנ"ל:

בעינא פרסות וליכא אלא מעתה קלוט במעי פרה ליתסר הא תנא דבי ר' ישמעאל דרבי שמעון בן יוחי א"פרסה בבהמה תאכלו רב שימי בר אשי אמר לעולם כדקאמרת מעיקרא ודקא קשיא לך אין ממירין הא מני רבי שמעון היא דמקיש תמורה למעשר מה מעשר אינו נוהג באברים ועוברים אף תמורה אינה נוהגת באברים ועוברים ומנא תימרא *דתנן אמר רבי יוסי והלא במוקדשים האומר רגלה של זו עולה כולה עולה אף א] בשיאמר רגל של זו תחת זו תהא כולה תמורה תחתיה למאן קא מהדר ליה אילימא לרבי מאיר ורבי יהודה מי אית להו האי סברא *והתניא יכול האומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה תלמוד לומר °כל אשר יתן ממנו לה' יהיה קדש ממנו קדש ולא כולו קדש יכול תצא לחולין תלמוד לומר יהיה בהוייתה תהא ²הא כיצד תמכר לצרכי עולות ודמיה חולין חוץ מדמי אבר שבה דברי רבי מאיר ורבי יהודה רבי יוסי ורבי שמעון אומרים מנין לאומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה תלמוד לומר יהיה לרבות את כולה למאן אי לרבי מאיר ורבי יהודה מי אית להו האי סברא אלא לאו לרבי שמעון לא רבי יוסי ג] *טעמא דנפשיה קאמר: **מתני'** ³המבכרת המקשה לילד מחתך אבר אבר ומשליך לכלבים יצא רובו הרי זה יקבר ונפטרת מן הבכורה: **גמ'** אתמר יצא שליש ומכרו לעובד כוכבים וחזר ויצא שליש אחר רב הונא אמר ⁴קדוש רבה אמר אינו קדוש רב הונא אמר קדוש קסבר למפרע קדוש וכיון דנפק ליה רוביה איגלאי מילתא למפרע דמעיקרא הוה קדוש ומאי דזבין לא כלום זבין רבה אמר אינו קדוש קסבר מכאן ולהבא קדוש ומאי דזבין שפיר זבין ואזדו לטעמייהו דאתמר יצא שליש דרך דופן ושני שלישי דרך רחם רב הונא אמר ⁵אינו קדוש רבה אמר קדוש רב הונא אמר אינו קדוש רב הונא לטעמיה דאמר למפרע קדוש ורובא קמא ליתיה ברחם רבה אמר קדוש רבה לטעמיה דאמר מכאן ולהבא קדוש ורובא דרך רחם נפיק וצריכא דאי אשמעינן בהא בהא קאמר רב הונא משום דלקולא אבל בהך דלחומרא אימא מודי ליה לרבה ואי

בעינא פרסות וליכא אלא מעתה קלוט במעי פרה ליתסר הא תנא דבי ר' ישמעאל דרבי שמעון בן יוחי א"פרסה בבהמה תאכלו רב שימי בר אשי אמר לעולם כדקאמרת מעיקרא ודקא קשיא לך אין ממירין הא מני רבי שמעון היא דמקיש תמורה למעשר מה מעשר אינו נוהג באברים ועוברים אף תמורה אינה נוהגת באברים ועוברים ומנא תימרא *דתנן אמר רבי יוסי והלא במוקדשים האומר רגלה של זו עולה כולה עולה אף א] בשיאמר רגל של זו תחת זו תהא כולה תמורה תחתיה למאן קא מהדר ליה אילימא לרבי מאיר ורבי יהודה מי אית להו האי סברא *והתניא יכול האומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה תלמוד לומר °כל אשר יתן ממנו לה' יהיה קדש ממנו קדש ולא כולו קדש יכול תצא לחולין תלמוד לומר יהיה בהוייתה תהא ²הא כיצד תמכר לצרכי עולות ודמיה חולין חוץ מדמי אבר שבה דברי רבי מאיר ורבי יהודה רבי יוסי ורבי שמעון אומרים מנין לאומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה תלמוד לומר יהיה לרבות את כולה למאן אי לרבי מאיר ורבי יהודה מי אית להו האי סברא אלא לאו לרבי שמעון לא רבי יוסי ג] *טעמא דנפשיה קאמר: **מתני'** ³המבכרת המקשה לילד מחתך אבר אבר ומשליך לכלבים יצא רובו הרי זה יקבר ונפטרת מן הבכורה: **גמ'** אתמר יצא שליש ומכרו לעובד כוכבים וחזר ויצא שליש אחר רב הונא אמר ⁴קדוש רבה אמר אינו קדוש רב הונא אמר קדוש קסבר למפרע קדוש וכיון דנפק ליה רוביה איגלאי מילתא למפרע דמעיקרא הוה קדוש ומאי דזבין לא כלום זבין רבה אמר אינו קדוש קסבר מכאן ולהבא קדוש ומאי דזבין שפיר זבין ואזדו לטעמייהו דאתמר יצא שליש דרך דופן ושני שלישי דרך רחם רב הונא אמר ⁵אינו קדוש רבה אמר קדוש רב הונא אמר אינו קדוש רב הונא לטעמיה דאמר למפרע קדוש ורובא קמא ליתיה ברחם רבה לטעמיה דאמר מכאן ולהבא קדוש ורובא דרך רחם נפיק וצריכא דאי אשמעינן בהא בהא קאמר רב הונא משום דלקולא אבל בהך דלחומרא אימא מודי ליה לרבה ואי

הלא במוקדשין יודע אי דהחומר רגלה של זו עולה כולה עולה דנפקא ליה מיהיה קדש אף כשיאמר רגלה של זו תמורה תהא כולה תמורה ואיסתכא דהמיר בהמה כולה וקריבא בהמה בבהמה: **מתני'** *המבכרת המקשה לילד· בפטר רחם שלה מותר לחתוך אבר אבר כשהוא יוצא לראשון לראשון: **ומשליך לכלבים**· דכל כמה דלא נפק רוביה לא קדיש: **יצא רובו**· כאחת ואתקו: **ר"ו יקבר**· דציליתא הרוב הלה קדושה עליו דקריבא ביה אשר יולד: **ופטורה מן הבכורה**· שהבא אחריו אינו בכור בין שיצא ראשון אבר אבר ובין שיצא רוב כאחת דהא שני לאו פטר רחם הוא: **גמ'** ³**וחזר ויצא שליש אחר**· והרי כאן רוב: **רב הונא אמר קדוש**· בכור זה וקרב לגבי מזבח ויתן לכהן: **אינו קדוש**· והרי הוא חולין כדמפרש טעמייהו: **למפרע הוא קדוש**· אע"ג דבלידה תלא רחמנא וברובא הוא דהויא לידה מיהו כי נפיק רובא משוי ליה לידה מתחלה ואגלאי מלתא דכי זבין לעובד כוכבים לאו כלום זבין דאין לו חלק בו: **מכאן ולהבא**· מציאתא רוב ואילך הוא קדוש ובתחילת לידתו חולין הוה ויכול למוכרו כאילו הוא במעי אמו שהרי קדושתו תלוי בלידה וכיון דמכירתו מכירה ה"ל יד עובד כוכבים באמצע ותו לא קדיש בב' שלישי אחרונים: **יצא שליש דרך דופן**· תחילה ע"י סם וסכין וכגמר לידה נפתח רחם וילאו שני שלישים: **למפרע הוא קדוש**· הרוב הראשון קדושתו תלויה שבתחלת לידה הוא לריך ליקדש: **מכאן ולהבא**· משיולד רובו או בתחילה לו בסוף: **דאי אשמעינן בהך**· קמייתא: **בהא קאמר רב הונא**· למפרע הוא קדוש: **משום דלקולא**· כלומר דאי אמר מכאן ולהבא קולא הוא דמפקעינן לבכור מקדושתו:

ואי

[ויקרא כז]

תמורה י" נקמן קלוט· קדושין דף ז·

[ובעל המאור ז"ל כתב לי לא נראה זה הקשה תמורה למעשר אלא הקשה כל הקדשים למעשר והקשה תמורה למעשר לר' שמעון דפקא מדהכן ר"ש אומר אינמירין אלא אחד באחד שנאמר ושיה הוא ותמורתו מה הוא יחיד אף תמורתו יחיד ופירש מה הוא יחיד כדרכה דאמר יצאו בעשירי וקרבן עשירי עשירי ואחד עשר מעוברין זה בזה ותיגל בכרייתה גבי מעשר מה הוא יחיד אף עשותו מיוחדת וכל הקדשים הוקשו למעשר עכ"ל

רבינו גרשום

קלוט במעי פרה ליתסר. כלומר השתא דאמרת בעינא פרסות וליכא: תנא דבי ר' ישמעאל בי רב שמעון בן יוחאי פרסה בבהמה כו' כלומר כתיב כל מפרסת פרסה ונו' ולבסוף כתיב תאכלו דאפי' מצא בתוכו שאי לו אלא פרסה תאכלו לעולם כדאמרינן מעיקרא כלומר בהמה בבהמה תאכלו: מי אית לרב הא סברא דהוא אומר רגלו של זו עולה דתהא כולה עולה. הא כיצד תמכר לצורכי עולות לא כולה לצורכי עולות אלא רב אבר שבה: אלא לא לר' שמעון כלומר דרב שמעון סבר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה וסבירא ליה דהאומר תהא רגלה של זו תמורה אין כולה תמורה וא"ל ר' יוסי כמה דסבירא לך לענין עולה למה לא סבירא לך לענין תמורה מכלל דהוא לא סבירא ליה לענין תמורה ומעמא מאי דתמורה א נה נוהגת באברים ג) לא ר' יוסי שעמא דנפשיה קאמר כלומר כשם דסבירא לי דעולה נוהגת באיברים כך תמורה נוהגת באברין והאומר רגלה של זו תהא תמורה תחתיו תהא כולה תמורה תחתיו: המבכרת המקשה לילד מחתך אבר אבר כו'

כלומר המבכרת המקשה לילד והוציא שבר את ידו מחתך אותה ישראל ומשליך לכלבו דכיון דלא יצא ראשו אי רובו לא חל עליה קדושת בכור ונפטרה מן הבכורה לכשתלד פעם אחרת אין איתמר יצא שליש ומכרו לעובד כוכבים ישראל מכרו לעובד כוכבים לפי שראה שלא יצא מתחלה רובו וחזר ויצא שליש אחר הרי רובו: רב הונא למפרע דאמר למפרע הוא קדוש. כלומר הבכור כשהוא קדוש עליו חשבינן הקדושה והאי נמי מתחלתו חשבינן ליה וכיון דתחלתו לא יצא דרך רחם לא חל קדושה עליה: וצריכי דאי אשמעינן בהא כו'. כלומר אי אשמעינן ביצא שליש ומכרו לעובד כוכבים בהא אמר רב הונא למפרע קדוש דאי אמר מכאן ולהבא קדוש אתי לקולא דהוה אמרינן מאי דזבין שפיר זבין אבל ביצא שליש דרך דופן ושני שלישין דרך רחם דאי אמר למפרע קדוש לקולא הוא אימא מודי לרבה דמיכן ולהבא קדוש:

ג) נראה דגי"ל דתמורה אינה נוהגת באברים משום דאיתקש למעשר

ואי

ולי אתמר בשם קאמר רבה · מכאן ולהבא דלי אמרת למפרע קולא הוא דלא קדים: **מחתך ומניח** · עד שילא הרוב ואע"ג שילא הרוב והרי המחיכות לפניו משליכו לכלבים אי אמרת בשלמא מכאן ולהבא הוא קדום ומקמי יליאת רוב לא קדים מידי הך דאיתמחו מקמי הכי לא חלה קדושה עלייהו אלא אי אמרת דלמפרע הוא קדום הא כיון דרובא קמן איגלאי מלתא ביליאת הרוב דמעיקרא קדום להו: **לא מחתך ומשליך** · דכיון דליתהו אמאי איחול בשעת גמר יליאת הרוב ואיסורא ליכא דהא כי שדא קמא חולין הוה אבל ביצא שלים ומכרו לעובד כוכבים וחזר ויצא שלים אחר וכולן לפניו איכא למימר אגלאי מלתא וחיילא למפרע ומבטלה מכירה: **אדתני יצא רובו** · דמשמע בבת אחת: **נעשה כמי שילא רובו** · בבת אחת: **הלכו באברים** · דלמפרע והזיל שילא רובו במיעוט אבר רוב העובר יצא ומיעוט א' מן האברים הבאים ליליאת הרוב וקא מיבעיא ליה הלכו באברים אחר הרוב דבשבי מיעוט אבר שילא בתר רובו שבפנים והוי כמאן דלא נפק האי מיעוט וליכא יליאת רוב עובר ואם רצה מחתך ומשליך לכלבים ומשום מטיל מוס בקדשים ליכא דמותר להטיל מוס בבכור קודם שילא לאויר העולם כגון יליאת ראשו או יליאת רובו דרך מרגלותיו: **או לא הלכו** · ושדינן ליה בתר רוב עובר דלא שבקינן רוב עובר ונזיל בתר רוב אבר: **אלא שילא חציו** · של עובר ורוב אבר מבאים אותו האבי ואי שדינא למיעוטא דגוואי בתר רובא נפק ליה רובא דולד: **אי נימא רובו ממש** · ובבת אחת קא מיירי על כרחך דאע"ג דשדינן לעיל מחתך ומניח נעשה כו' שיעור בעלמא שי אגב דוחקיה ומתניתין במשמעותיה קיימא: **אלא לאו כגון שילא חציו ברוב אבר** · וקרי ליה רובו דשדינן מיעוט אבר דגוואי בתר רוב אבר והוה ליה רוב עובר: **גא** · לעולם לא הלכו ולא שדינן מיעוט אבר בתר רובא ומתניתין בילא רובו ממש ודקשיא לך למאי איצטריך כגון שהיה מיעוט אחד מן האברים מבאים לרוב העובר ואיצטריך לאשמעינן דהוי רובא ולא אמרינן אדי מיעוט אבר שבחוץ אחר רוב שבפנים וליכא לידה אלא שדייה בתר רוב העובר הואיל ובהדיה נפיק: **כרכו בסיב** · שגדל וכרך סביב הדקל כעין מריי"ל"ח של נפנים: **מסו** · שהאם חליצה ואמרינן כיון דלא נגע ברחם לא קדים דהא רחם הוא דמקדש דבדידיה תלא רחמנא ולקמן בעי לאמת כרכו ואת"ל סיב הוי חליצה דמין שלא במינו הוא: **שניא** · מי הוי חליצה או לא: **כרכם** · אשה בידיה והוליאתו והבסיקו ידיה בינו לבין הרחם מי אמרינן כיון דאורחיה הוא לילד את בהמה לאו חליצה היא: **היכי דמי** · כל הך בעיי: **אי דנפק דרך ראשו** · ואתר שהוליאתו אותו עשו בו אחד מן הדברים הללו: **פטרתיה** · רישיה לרחם וקדום מיד דהא יצא ראשו הרי זה כילוד: **דרך מרגלותיו** · וקודם יליאת רובו כרכוהו: **בלעתהו** · חולדה בתוך הרחם והוליאתהו: **הא אפיקתיה** · כשהיה בלוע ולא נגע ברחם והייגו כרכתו: **אלא בלעתו והוליאתו וכניסתו וסקיאתו וילא מאליו מסו** · מי קדום בהאי יליאה אחרונה או לא: **ונכנס לזה מסו** · נפטרה בהמה האחרת מן הבכורה או לא: **נפתחו** · גרסינן בפתחו נתרחבו שבשילא לא נגע: **נעקרו** · קס"ד קודם לכן נעקרו ונפלו: **הא ליתנסו** · ומאן נקדים לא לאויר ולא נגיעה דהא אין כאן רחם: **נעקרו** · *(קס"ד קודם לכן נעקרו) וכנכנס לפנים ונתלו לו בלולרו: **נגממו** · ניטל מעובי הבאים מבפנים סביב סביב: **קנגעה בבעיא דליבעיא לן** · כבר ומשם אתה למד את שנובאר: **וילא דרך פרוץ** · מהו מי אמרינן כיון דעומד מרובה עליו הוה ליה כאילו כולו עומד ל"ל נגממו מבפנים ושפה חיצונה *) משמע דקא מיבעיא ליה *תורה ברא מקדש או לא: מתני'

*) [גירסת ר"ל משורת אבל הכ"מ הגהתיך מסמכת]

ואי אתמר בהא בהא קאמר רבה אבל בהא אימא מודי ליה לרב הונא צריכא תנן המבברת המקשה לילד מחתך אבר אבר ומשליך לכלבים מאי לאו מחתך ומניח ואי אמרת למפרע הוא קדוש יקבר מיבעי ליה לא הבא במאי עסקינן במחתך ומשליך אבל מחתך ומניח מאי יקבר אדתנא סיפא יצא רובו יקבר ונפטרה מן הבכורה ליפלוג וליתני בדידיה במה דברים אמורים במחתך ומשליך אבר אבר אבל מחתך ומניח יקבר הכי נמי קאמר *בד"א במחתך ומשליך אבל מחתך ומניח נעשה כמי שיצא רובו ויקבר א] *בעי רבא] הלכו באברין אחר הרוב או לא הלכו באברין אחר הרוב היכי דמי אילימא כגון שיצא רוב במיעוט אבר וקא מיבעיא ליה האי מיעוט דבראי בתר רוב דאבר שדינן ליה או בתר רובא דעובר שדינן ליה פשיטא ליה דלא שבקינן רובא דעובר ואזלינן בתר רוב אבר אלא כגון שיצא *חציו ברוב אבר וקא מיבעיא ליה ההוא מיעוט דבגואי מהו ליומשדייה בתר רוב אבר ת"ש יצא רובו הרי זה יקבר מאי רובו אילימא רובו ממש עד השתא לא אשמעינן *דרובו כבולו אלא לאו כגון שיצא חציו ברוב אבר לא כגון שיצא רובו במיעוט אבר וקמ"ל דלא שבקינן רובו דעובר דבהמה ואזלינן בתר אבר בעי רבא ליכרכו בסיב מהו ליבטליתו מהו בשליתו מהו בשליתו אורחיה הוא אלא ליבשליא אחרת מהו ליכרכתו ואחזתו והוציאתו מהו היכי דמי אי דנפק דרך רישיה פטרתיה אלא דנפק דרך מרגלותיו בלעתהו חולדה והוציאתו מהו הוציאתו הא אפיקתיה אלא בלעתו והוציאתו והכניסתו והקיאתו ויצא מאליו מהו *הדביק שני רחמים ויצא מזה ונכנס לזה מהו דידיה פטר דלאו דידיה לא פטר או דלמא דלאו דידיה נמי פטר תיקו בעי רב אחא נפתחו כותלי בית הרחם מהו אויר רחם מקדיש והאיכא או דלמא נגיעת רחם מקדשה והא ליכא בעי מר בר רב אשי נעקרו כותלי בית הרחם מהו נעקרו ליתנהו אלא נעקרו ותלו ליה בצואריה מאי במקומן מקדשי שלא במקומן לא מקדשי או דלמא שלא במקומן נמי מקדשי בעי מיניה ר' ירמיה מר' זירא ל) נגממו כותלי בית הרחם מהו א"ל קא נגעת בבעיא דאיבעיא לן דבעי ר' זירא ואמרי לה בעא מיניה ר' זירא מרבי אסי עומד מרובה על הפרוץ ויצא דרך פרוץ פרוץ מרובה על העומד ויצא דרך עומד מאי עד כאן לא איבעיא *ליה אלא פרוץ מרובה על העומד דאיכא עומד בעולם אבל נגממו לא קא מיבעיא *ליה: מתני'

ל) [פי' נתעגלו שפתי בית הרחמי עיוון]

מאי לאו מחתך ומניח ואי אמרת למפרע קדוש יקבר מבעי ליה · תימה דלמ"ד נמי מכאן ולהבא הוא קדום אמאי משליך לכלבים כיון דיכבר יצא רובו דהא מחוחך נמי חשיב ליה לידה כדאמר בהמפלת (נדה דף כח·) דילא מחוחך מרובו אמו ומתמה לידה ומתניתין נמי קתני ונפטרה מן הבכורה וכלל עניין קאמר בין שילא אבר אבר בין שילא רובו בבת אחת וי"ל דבשלמא אי מכאן ולהבא הוא קדום כיון דאין קדושה חלה עליו עד יליאת רובו א"כ מהשתחך קודם יליאת רובו אין קדושה חלה עליו כלל ויכול להשליכו לכלבים אף מאחר יליאת הרוב ומיהו מכי יצא רובו ואילך טעון קבורה למה שילא וכן משמע לשון הקונטרס ואע"ג דקתני יצא רובו הרי זה יקבר ומשמע רובו בבת אחת כדמוכח בסוגיא ומשמע אבל אבר אבר לא הייט דוקא לענין המיעוט הראשון דאפי' אותו מיעוט טעון קבורה כשילא רובו מאחר דאין מחוחך אבל למ"ד למפרע קדוש שמתחלה הקדושה חלה עליו מתחלת הלידה א"כ במחוחך נמי יקבר ואמאי דמתחך נמי לא קשיא ליה היכי מטיל בו מוס דאיכא לאוקומי בבעל שאיני רוצה להקריבה א"כ מחתך קודם שילא לאויר העולם: **כרכתו** אחזתו · פי' בקונטרס האשה כרכתו לעובר ואחזתו בידים והפסיקו ידיה בינו לבין הרחם וקשה לרבינו תם דבשום מקום לא איירי באשה מילדת עם הבהמה אלא רועה כדתנן בהמה שמת עובדה בתוך מעיה והושיט הרועה את ידו וריסא דהך מילתא נמי איירי ברועה כרכו בסיב לשון זכר הכי נמי הוה ליה למנקט כרכו ואחזו והוליאו ועוד דמאי פריך אי דנפק דרך ריסיה פטרתיה וכי אין יכול להיות שאחזתו בידים בראשו ומפסיק בידיה בין ראשו לרחם וזה דוחק לומר דאין לרחם לפתוח קודם שילא הראש ואין יכול להכניס ידו ועוד דמתניתין דהושיט רועה את ידו בלא הוליא כלל איירי דאם לא כן נמצא במה שילא ואע"ג דיש לחלק בין מבכרת לאין מבכרת אי נמי החם כשילדה אחר קודם לזה שנפתח רחמה כל זה דוחק וכראה לר"ת ב) כמו גרסת ר"ח כרכתו אחותו והוליאתו שילדה נקבה עמו כדאמר נמי בפ' כל הבשר (נאמן דף קיד·) אין לי אלא אחותו הקטנה הגדולה מנין ופריך אי דנפק דרך ריסיה וכן הנקבה הא פטרתיה ראשה שראשה הזכר כרוך בין ברכיה ומשני דנפק מרגלותיו והוא כרוך בין ברכיה וה"ה דהוה מלי למימר כרכו אחיו לענין איזה מהן בכור אלא נקט אחותו משום דליכא בכורה כלל*: מאי

ב) [עיין תוס' סוכה נ:ד"ה כי היכי ותוס' בכורות פ. ד"ה אמר רב]

[נ"ל מ·]

[נ"ל לי וכן בפתיחת הכ"מ בפ"ד מהלכות בכורות]

[עשות הדשנות]

[נ"ב תורת שפה מיצוה כ"ז פרק אלו מומין וכן בעניין ערך הכ כ"מ]

[כריתות ידי ע"ש]

[מיר מב. הוריות ג: נדה כט.]

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' בעי רבא הלכו באברין אחר הרוב · נ"ב עיין כריתות דף יד ע"א תוס' ד"ה היפסוע וכו': ב) תוס' ד"ה כרכתו וכו' כמו גרסת ר"ת בכרכתו · נ"ב עיין בכילות ט' ע"א תוס' ד"ה אמר רב מין במינו אינו מוגן וכו' וזו"ק:

רבינו גרשום

ואי איתמר בהא בהא קאמר רבה ביצא שליש דרך דופן ושני שלישין דרך רחם מיכן ולהבא קדוש דלתומרא אבל הכא ביצא שליש ומכרו לעובד כוכבים דאי אמר מיכן ולהבא קדוש [הוי] לקולא הוה אמינא מודי לה לרב הונא דלמפרע קדוש צריכא דכשם שאמרו לחומרא כך אמרו לקולא: הכא במאי עסקינן במחתך ומשליך לכלבים כלומר דלא יצא רוב יחד: היכי דמי אילימא כגון שיצא רובו במיעוט אבר כלומר שיצא רובו של עובר בכלל מיעוט אבר ורובו של אבר היה במעיה וקא מיבעיא ליה האי מיעוט אבר דבראי בתר רובא דבהמה שדינן ליה ויצא רובו ויקבר או דלמא האי מיעוט אבר בתר רוב אבר דבמעיה שדינן לה ולא יצא רובו ולא חל עליה קדושה וישליך לכלבו · אלא כגון שיצא חציו ברוב אבר כלומר חציו דעובר בכלל רוב אבר וקא מיבעיא ליה ההוא מיעוטא דלגואי מהו למישדייה בתר רוב אבר דבראי והוה ליה יצא רובו ויקבר או דלמא לא שדינן ליה בתר רובו ולא הוי אלא יצא חציו ולא חל עליה קדושה ומשליכו לכלבו: לא כגון שיצא רובו במיעוט אבר. כלומר כדאמרינן לעיל: בעי רבא כרכו בסיב מהו. כלומר רחם מקדש בכור והכי קמיבעיא ליה כרכו בסיב שלא נגע הבכור ברחם מהו שיקדש בבכורה ולאחר מיכן תהא האם פטורה מן הבכורה: כרכתו אחותו והוציאתו כו'. אשה כרכתהו בשום דבר אחותהו והוציאתו מהו. היכי דמי אי דנפק העובר דרך רישיה תחילה. ואח"כ אחותו וכרכתו והוציאתו. פטרתיה רישיה מן הבכורה לאחר מיכן שזה חשוב כיולד בכור ופטורה מן הבכורה לאחר מיכן: הוציאתו הא אפיקתיה. כלומר ואינו קדוש הכי נרסי' אלא בלעתו והוציאתו והכניסתו והקיאתו ויצא מאליו מהו מי אמרינן כיון דמתחלה בלעתהו והוציאתו אינו קדוש ולא פטרתיה מן הבכורה או דלמא כיון דאחר כן יצא מאליו אמרינן קדוש ופטרתיה מן הבכורה: הדביק ב' רחמים ויצא מזה [לזה] השתא מי אמרינן ולד דידיה פטר והא לאו ולד דידיה מן האחרונה ולא פטר את האחרונה מן הבכורה דלאו ולד דידיה הוה או דלמא כיון דרחמה מקדש הבכור פטר תיקו: בעי רב אחאי נפתחו כותלי בית הרחם מהו דק"ל רחם מקדש ועכשיו נפתחו כותלי הרחם שאין בבהמה בית הרחם מהו: נעקרו ותלו ליה בצואריה. כלומר כשנעלד הולד יצא ובא שמעי אמו ועקר כותלי בית הרחם ותלו ליה בצואריה: נגממו · שלא נפתחו על הכל אלא נחתכו כותלי בית הרחם לטעלה: עומד מרובה על הפרוץ. בבית הרחם:

שיטה מקובצת

ל) הלכו באברים אחר הרוב · נ"ב עי' תוס' כריתות דף יד ע"א: ב) כמו גרסת ר"ח כרכתו אחותו כו'. נ"ב עי' תוס' בכורות פ' ע"א יז ע"ב:

גליון הש"ס

גמ' תניא נמוד אבר · עיין עיכובין דף מו ע"ב תוס' ד"ה פרוז: שם הדביק שני רחמים · עיין כתובות דף ד ע"ב תוס' ד"ה עד:

[עיין תוס' סנהדרין מז: ד"ה מיסיחוס ותוס' כתובות ד: ד"ה עד שיסתום ותוס' שבת קנב: ד"ה עד שיסתום ותוס' יבמות קכ:ד"ה ומי]

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פ"ד מהלכות בכורות הלכה יד טור"ע יו"ד סימן שיט סעיף ל:

כא ב ג מיי' שם הלכה מ ס"ע"ש שם סעיף ד:

כב ד ה ו ז מיי' פ"ד מהלכות בכורות הלכה יז:

כג ח מיי' שם הלכה יח:

כד ט מיי' שם הלכה יט:

כה י מיי' שם הלכה כ:

כו כ ל מיי' שם הלכי כא: